

Súd: Krajský súd Banská Bystrica
Spisová značka: 16Co/28/2024
Identifikačné číslo súdneho spisu: 6623203378
Dátum vydania rozhodnutia: 09. 07. 2025
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Ivica Hanusková
ECLI: ECLI:SK:KSBB:2025:6623203378.1

Uznesenie

Krajský súd v Banskej Bystrici v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Ivica Hanuskovej a sudcov JUDr. Dušana Kucbela a JUDr. Alexandra Mojša v spore žalobcu A. B. C., narodeného XX.XX.XXXX, bytom X. XXXX XXX/XX, XXX XX D., právne zastúpeného Advokátskou kanceláriou Bugri s. r. o. , so sídlom Námestie SNP 23, Zvolen, IČO: 56 434 995, proti žalovanému Slovenská republika, za ktorú koná Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky, IČO: 00 151 866, so sídlom Pribinova 2, Bratislava, o zaplatenie 5.661,83 Eur s príslušenstvom, o odvolaní žalovaného proti rozsudku Okresného súdu Lučenec č. k. 11 C/64/2023 - 155 zo dňa 31.01.2024, takto

rozhodol:

Rozsudok súdu prvej inštancie zrušuje a vec mu vracia na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

odôvodnenie:

1. Súd prvej inštancie napadnutým rozsudkom uložil žalovanému povinnosť zaplatiť žalobcovi z titulu náhrady nemajetkovej ujmy sumu 5661,83 Eur a priznal žalobcovi nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %.

2. Predmetom sporu bol nárok žalobcu na zaplatenie nemajetkovej ujmy spôsobenej nesprávnou transpozíciou čl. 2 ods. 1 a čl. 6 písm. b) smernice Európskeho parlamentu a rady číslo 2003/88/ES zo dňa 04.11.2003 o niektorých aspektoch organizácie pracovného času (ďalej aj „smernica“) do vnútroštátneho poriadku Slovenskej republiky. K vzniku nemajetkovej ujmy u žalobcu malo dôjsť tým, že pracovná pohotovosť, ktorá nadväzuje na výkon jeho štátnej služby v rámci pracovnej zmeny, nebola zarátavaná do pracovného času v rozpore s právom Európskej únie. Z dôvodu zlej transpozície smernice do vnútroštátneho právneho poriadku tak malo dôjsť u žalobcu k zásahu do jeho práv na ochranu súkromia, práva na rodinný život, ako aj práva na primeraný odpočinok po práci.

3. Po vykonanom dokazovaní súd prvej inštancie zistil, že žalobca je od 19.03.2012 príslušníkom Hasičského a záchranného zboru SR a štátnu službu vykonáva na hasičskej stanici v Poltári, na pozícii technik - špecialista. V žalovanom období od augusta 2020 do júna 2023 odpracoval spolu 1949,41 hodín služobnej pohotovosti, ktoré neboli započítavané do fondu jeho pracovného času a jeho priemerný týždenný pracovný čas v tomto období predstavoval 50,88 hodiny týždenne. Zmeny mal rozvrhnuté na 17 hodín výkonu služby a 7 hodín určenej služobnej pohotovosti. Od 01.01.2022 boli zmeny rozvrhnuté na 16 hodín výkonu služby a 8 hodín určenej služobnej pohotovosti, počas ktorej bol stále fyzicky prítomný na pracovisku a pripravený na prípadný výjazd. Keďže na výkon služby nadväzuje určená služobná pohotovosť, bol na pracovisku sústavne 24 hodín. Ak je počas pohotovosti nariadený výkon služby, mení sa čas strávený v pohotovostnej službe na prácu nadčas. Neaktívna časť pracovnej pohotovosti sa žalobcovi nezapočítava do fondu pracovného času.

4. Zistený skutkový stav súd prvej inštancie subsumoval pod článok 7 ods. 2 a 5, článok 40 Ústavy SR a § 11 a 13 Občianskeho zákonníka. S poukazom na článok 6 písm. b) smernice nebol dosiahnutý cieľ smernice, ktorým je neprekročenie priemerného týždenného pracovného času pracovníka v rozsahu 48

hodín za 7 dní, vrátane nadčasov. Štát preberal predmetný článok smernice do § 85 ods. 1 a 2, § 86 ods. 1 a 2 v spojení s § 92 ods. 1 zákona číslo 315/2001 Z. z. nesprávne. Zákon č. 315/2001 Z. z. oddeľuje vykonávanie štátnej služby hasiča v rámci služobného času a vykonávania štátnej služby v rámci určenej služobnej pohotovosti, pretože služobná pohotovosť hasiča bezprostredne nadväzuje na služobný čas hasiča. Služobná pohotovosť hasiča sa tak nezapočítava do služobného času. V zmysle článku 2 bodu 1 a 2 smernice sa však za pracovný čas považuje akýkoľvek čas, počas ktorého pracovník pracuje podľa pokynov zamestnávateľa a vykonáva svoju činnosť alebo povinnosti v súlade s vnútroštátnymi právnymi predpismi a praxou. Naproti tomu čas odpočinku je akýkoľvek čas, ktorý nie je pracovným časom. Čas určenej služobnej pohotovosti hasiča má byť súčasťou služobného času, pretože nejde o čas odpočinku. Žalobca po zohľadnení času určenej služobnej pohotovosti odpracoval v spornom období priemerne viac ako 48 hodín týždenne.

4.1 Zásah do osobnosti žalobcu bol spôsobený jednak skutočnosťou, že u žalobcu v rozhodnom období opakovane dochádzalo k prekročeniu limitu 48 hodinového služobného času, a jednak skutočnosťou, že žiadna z odpracovaných hodín v žalovanom období augusta 2020 až júna 2023 nebola, v rozpore s článkom 6 písm. b) smernice v spojení s článkom 2 bod 1 smernice, započítaná do pracovného času žalobcu. Súd nepovažoval za dôvodný argument žalovaného, že vznik nemajetkovej ujmy prichádza do úvahy len v prípade hodín služobnej pohotovosti, ktoré presiahnu hranicu 48 hodín týždenne. Základom sporu totiž nie je vzťah žalobcu a žalovaného zamestnávateľa, ale vzťah zodpovednosti žalovaného za nemajetkovú ujmu, ktorá vznikla v dôsledku nesprávnej transpozície smernice o 48 hodinovom pracovnom čase. Práve táto skutočnosť je príčinou, pre ktorú zamestnávateľ žalobcu vykladá zákon číslo 315/2001 Z. z. o hasičskom a záchrannom zbore v neprospech žalobcu. Za primeranú náhradu považoval finančné odškodnenie podľa § 11 a 13 Občianskeho zákonníka rovnajúce sa odmene, ktorú mu priznáva zákon o hasičskom a záchrannom zbore pri nariadenej služobnej pohotovosti. Tento spôsob výpočtu súd považoval za primeraný charakteru a spôsobu akým k zásahu došlo, ako aj k následkom na jeho živote a to vo väzbe na porovnateľné kritérium ceny práce, z ktorého žalobca vychádzal.

5. Námitku premlčania vznesenú žalovaným nepovažoval za dôvodnú. K ujme na právach žalobcu dochádzalo každým kalendárnym mesiacom za žalované obdobie tým, že nebol dodržaný limit pracovného času podľa článku 6 písm. b) smernice.

6. Proti rozsudku súdu prvej inštancie podal v zákonnej lehote odvolanie žalovaný s poukazom na § 365 ods. 1 písmena d), f) a h) Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“). Aby súd prvej inštancie mohol posúdiť, či zákon číslo 315/2001 Z. z. je v rozpore so smernicou, musel by najprv rozhodnúť, že došlo k nesprávnemu prebratiu smernice do slovenského právneho poriadku. Na to nemá právomoc. Namietol tiež svoju pasívnu vecnú legitimitáciu. Je potrebné rozlišovať medzi prebratím smernice a aplikáciou smernice. Vo vzťahu k prebratiu smernice pripustil, že zákon číslo 315/2001 Z. z. výslovne neustanovuje, že služobná pohotovosť hasičov v mieste výkonu služby je považovaná za súčasť ich služobného času, ani neobsahuje ustanovenie stanovujúce dĺžku týždenného pracovného času na 48 hodín. To ešte neznamená, že by smernica bola do zákona prebratá nesprávne. Žiadne ustanovenie zákona číslo 315/2001 Z. z. nie je možné považovať za rozporné so smernicou. Pokiaľ ide o aplikáciu na konkrétny prípad, k porušeniu smernice môže dôjsť až aplikáciou jednotlivých ustanovení smernice, ak si adresát účinkov smernice (zamestnávateľ) vyloží jej ustanovenia v rozpore s jej obsahom. Inak povedané smernica môže byť do vnútroštátneho právneho poriadku prebratá správne, ale jej použitie môže byť v konkrétnom prípade v rozpore s cieľom a obsahom smernice.

7. Súd prvej inštancie tiež nesprávne právne posúdil pôsobnosť smernice, ktorá sa na hasičov nevzťahuje plnom rozsahu. Poukázal pritom na článok 2 smernice Rady 89/391/EHS z 12. 06. 1989 o zavádzaní opatrení na podporu zlepšenia bezpečnosti a ochrany zdravia pracovníkov pri práci. Podľa článku 2 ods. 2 smernice číslo 89/391/EHS sa smernica neuplatňuje na odvetvia činnosti, ktoré zahŕňajú určité osobitné činnosti služieb civilnej ochrany, nakoľko ide o osobitné činnosti služieb civilnej ochrany.

8. Vo vzťahu k náhrade škody žalovaný namietol, že rozhodujúcou skutočnosťou nie je plán služieb hasičských jednotiek v 24 hodinových intervaloch, ale to, koľko času konkrétny príslušník skutočne strávil vykonaním štátnej služby za týždeň priemerne v rámci konkrétneho referenčného obdobia. Pre zistenie, či skutočne došlo k porušeniu práv žalobcu, je nevyhnutné vypočítať čas, ktorý naozaj strávil vykonaním štátnej služby, prípadne služobnej pohotovosti bezprostredne nadväzujúcej na vykonávanie štátnej služby v rámci rozvrhnutia služobného času podľa § 86 ods. 2 predmetného zákona. Žalobca

nemajetkovú ujmu vyčíslil podľa celkového počtu hodín určenej služobnej pohotovosti, ktoré mal reálne odsľužiť, a to bez ohľadu na skutočnosť, či tým malo dôjsť k prekročeniu 48-hodinového týždenného pracovného času. Relevantné môže byť iba to, či a v akej miere bol prekročený maximálny 48 hodinový pracovný čas. Žalovaný aj z tohto dôvodu považuje žalobu za zmätočnú. Priznanú výšku náhrady nemajetkovej ujmy považoval za neprimeranú s porovnaním výšky náhrad, ktorá je priznaná obetiam trestných činov. V konaní nebol preukázaný zásah do súkromného, rodinného života, či neoprávnený zásah, ktorý by sa odrazil, napríklad v medziľudských vzťahoch, či nepriaznivost' zdravotného stavu v príčinnej súvislosti s výkonom povolania v takej značnej miere, ktorá by odôvodňovala výšku priznanej sumy.

9. Žalobca vo vyjadrení k odvolaniu považoval napadnutý rozsudok za vecne správny a spravodlivý. Za argument žalovaného, že vnútroštátny súd nie je oprávnený posudzovať, či konkrétny právny predpis je alebo nie je v rozpore s úniovým právom, by znamenalo, že Súdny dvor EU by nikdy nemohol vydať judikát v precedenčnej veci *Simmenthal*. Vo vzťahu k námietke nedostatku pasívnej vecnej legitímácie odkázal na svoje skutkové tvrdenia v spore. Súd prvej inštancie sa s námietkou žalovaného v tejto časti dostatočne a správne vysporiadal v odseku 26. napadnutého rozsudku. Pasívna vecná legitímácia žalovaného štátu vyplýva z dlhoročne konštantnej judikatúry Súdneho dvora EU. Činnosť hasičov v žiadnom prípade nespadá pod osobitné činnosti služieb civilnej ochrany, ako to zavádzajúco tvrdí žalovaný. Predmet konania je jasne vymedzený v žalobe. Rovnako aj skutkové tvrdenia v celom spore smerovali k tomu, že k ujme na jeho osobnostných právach dochádza práve v dôsledku dlhoročného a fakticky sústavného prekračovania maximálnej hranice priemerného týždenného služobného času. S tým sa súd prvej inštancie stotožnil. V žalobe uvádza údaj o priemernom týždennom pracovnom čase a konkrétne aj dôkazne podložené uvádza akým spôsobom a akým výpočtom sa k tomuto údaju dopracoval a z ktorých listinných dôkazov. Skutočnosť, akú ujmu utrpel v dôsledku nesprávnej transpozície smernice, vyplynula, okrem iného aj z výsluchu žalobcu na pojednávaní. Poukázal na judikát Najvyššieho súdu Českej republiky, podľa ktorého v prípade dokazovania nemajetkovej ujmy v obdobných prípadoch je na priznanie nároku podstatné posúdenie, či by takú ujmu, o ktorú v tomto prípade ide, ako zásadnú ujmu pociťovala aj iná osoba v obdobnom postavení.

10. Krajský súd, ako súd odvolací, v zmysle § 34 CSP prejednal odvolanie žalovaného v medziach daných ustanovením § 379 a § 380 CSP a bez nariadenia odvolacieho pojednávania v zmysle § 385 ods. 1 CSP a contrario rozsudok súdu prvej inštancie zrušil podľa § 389 písm. b), c) CSP, pretože nesprávnym postupom súdu prvej inštancie došlo k porušeniu práva žalovaného na spravodlivý proces; súd prvej inštancie v dôsledku nesprávneho právneho posúdenia dospel k nesprávnym skutkovým zisteniam a podľa § 391 ods. 1 CSP vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie z nasledovných dôvodov:

11.1. Podľa čl. 2 ods. 1 Smernice Európskeho parlamentu a Rady 2003/88/ES zo 4. novembra 2003, o niektorých aspektoch organizácie pracovného času (ďalej len „smernica“), pracovný čas je akýkoľvek čas, počas ktorého pracovník pracuje podľa pokynov zamestnávateľa a vykonáva svoju činnosť alebo povinnosť v súlade s vnútroštátnymi právnymi predpismi a/alebo praxou.

11.2. Podľa čl. 6 písm. b) smernice, členské štáty prijímú opatrenia nevyhnutné na zabezpečenie toho, že v súlade s potrebou chrániť bezpečnosť a zdravie pracovníkov, priemerný pracovný čas pre každé obdobie siedmich dní vrátane nadčasov neprekročí 48 hodín.

11.3. Podľa čl. 16 písm. b) smernice, „Referenčné obdobia“, členské štáty môžu ustanoviť pre uplatňovanie článku 6 (maximálny týždenný pracovný čas) referenčné obdobie nepresahujúce štyri mesiace.

11.4. Podľa čl. 17 ods. 3, písm. iii) smernice, „Odchýlky“, v súlade s odsekom 2 tohto článku sa môžu vykonať odchýlky článkov 3, 4, 5, 8 a 16 v prípade činností spojených s potrebou nepretržitej služby alebo výroby, najmä: služby tlače, rádia, televízie, filmovej tvorby, pošt a telekomunikácií, sanitky, protipožiarne služby a služby civilnej ochrany;

12.1. Podľa § 86 ods. 1 zák. č. 315/2001 Z. z. o Hasičskom a záchrannom zbore (ďalej tiež „zákon“), služobný čas príslušníkov môže byť rozvrhnutý nerovnomerne. Nerovnomerne rozvrhnutý služobný čas príslušníkov je rozvrhnutý na obdobie šiestich mesiacov.

12.2. Podľa § 86 ods. 2 zákona, pri nerovnomernom rozvrhnutí nesmie byť dĺžka služobného času v jednotlivých služobných dňoch vyššia ako 18 hodín. Celková dĺžka vykonávania štátnej služby a na

ňu bezprostredne nadväzujúcej určenej služobnej pohotovosti v mieste vykonávania štátnej služby je najviac 24 hodín v služobnom dni.

12.3. Podľa § 85 ods. 2, veta prvá zákona, služobný čas príslušníka je 40 hodín týždenne.

13. Odvolací súd sa stotožňuje so zistením súdu prvej inštancie, že žalovaný štát nesprávne transponoval ustanovenie článku 2 ods. 1 v spojení s článkom 6 písm. b) smernice do zákona č. 315/2001 Z. z. (obdobne ako Krajský súd v Banskej Bystrici v rozsudku sp. zn. 16Co/36/2022, sp. zn. 17Co/59/2022). V zmysle čl. 2 ods. 1 smernice sa za pracovný čas považuje akýkoľvek čas, počas ktorého pracovník pracuje podľa pokynov zamestnávateľa a vykonáva svoju činnosť alebo povinnosti v súlade s vnútroštátnym právnym poriadkom alebo praxou. Pri právnom posúdení veci bolo rozhodujúce, či čas, ktorý strávi žalobca na stanici v rámci určenej pracovnej pohotovosti, sa považuje za pracovný čas. Aj podľa rozsudku Súdneho dvora EÚ vo veci C-518/15 zo dňa 21.02.2018 sa uvedený článok smernice má vykladať tak, že čas pracovnej pohotovosti, ktorý trávi doma s povinnosťou reagovať na výzvu zamestnávateľa do 8 minút, sa má považovať za pracovný čas (tiež pozri rozsudok SD EÚ C-303/98 vo veci Simap, bod 48). Judikatúra Súdneho dvora EÚ tak definovala, že pracovnú pohotovosť žalobcu ako príslušníka na pracovisku, ako aj v domácom prostredí, je potrebné zahrnúť do pracovného času.

14. Súd prvej inštancie správne uviedol, že smernica sa aplikuje na služobnú činnosť hasičov, pričom tento záver judikoval aj Súdny dvor EÚ vo veci Pfeiffer a i., C-397/01 až C-403/01). Vnútroštátne súdy sú povinné zabezpečiť plnú účinnosť práva únie a za tým účelom neaplikovať vnútroštátne právo, ktoré záväznému únieovému právu odporuje (pozri C-106/77). Súd prvej inštancie mal právomoc posúdiť, či smernica bola prevzatá do právneho poriadku Slovenskej republiky správne a úplne. Podľa článku 288 ods. 3 zmluvy o fungovaní EÚ je smernica záväzná pre každý členský štát, ktorému je určená s ohľadom na výsledok, ktorý sa má dosiahnuť. Členské štáty sú povinné prijať všetky opatrenia potrebné na zabezpečenie plného účinku smernice v súlade s cieľom, ktorý smernica sleduje (Komisia verus Taliansko, C - 368/07). V zmysle článku 7 ods. 2 Ústavy SR právne záväzné akty ES a EÚ majú prednosť pred zákonmi. Slovenská republika je podľa článku 4 ods. 3 Zmluvy o EÚ povinná dodržiavať a aplikovať únieové právo v zmysle zásady pacta sunt servanda a zásady lojálnej spolupráce. V prípade, ak členský štát netransponuje riadne smernicu, ohrozí jej účinok (cieľ) a poruší článok 4 ods. 3 Zmluvy o EÚ.

15. Právna úprava v zákone č. 315/2001 Z.z. odporuje čl. 2 ods. 1 smernice, pretože nezaráta do pracovného času trvanie služobnej pohotovosti, ktorá sa má považovať za pracovný čas. Žalovaný štát tak nedodrжал svoj záväzok zabezpečiť plnú účinnosť smernice podľa článku 4 ods. 3 Zmluvy o EÚ. Jeho legislatívna činnosť pri prebratí smernice nebola vykonaná správne. Z toho dôvodu je žalovaný štát pasívne vecne legitimovaný za porušenie práva EÚ nesprávnou transpozíciou smernice. Uvedené vyplýva aj z judikatúry Súdneho dvora EÚ (Komisia p. Taliansku, C-487/04, C-214/04, C-162/99 a i, C-46 a 48/93, C-6 a 9/90, C-231 až 233/06).

16. Odvolací súd uznáva, že pasívne vecne legitimovaný by mohol byť aj zamestnávateľ žalobcu za predpokladu, ak by žalobca smeroval žalobu len alebo aj voči nemu a namietal by nedodržanie priameho účinku smernice vo vertikálnom právnom vzťahu zamestnanca a zamestnávateľa. Možnosť žalovať verejnoprávneho zamestnávateľa za nedodržanie aplikácie priameho účinku čl. 6 písm. b) smernice už pripustil Súdny dvor EÚ v rozsudku C-429/09. Zároveň nevyhlásil, že môže byť štát žalovaný priamo za nesprávne prebratie smernice. Obdobný záver judikoval v rozsudku vo veci Marshall I, C-152/84, keď v bode 49. uviedol, že ak sa osoba, ktorá je účastníkom konania, môže dovolávať smernice proti štátu, môže tak urobiť bez ohľadu na to, z akej pozície štát koná, či z pozície zamestnávateľa, alebo z pozície verejnej moci. V oboch prípadoch treba predísť tomu, aby mal štát výhodu z vlastného pochybenia pri porušení komunitárneho práva. Žalobca teda správne žaloval priamo štát.

17. Odvolací súd považuje ďalšie odôvodnenie rozsudku súdu prvej inštancie, v otázke posúdenia základu nároku, za nepreskúmateľné a protirečivé, pričom túto vadu z hľadiska zistených nedostatkov nebolo možné odstrániť v odvolacom konaní.

18. Súčasťou práva na spravodlivý proces je aj právo na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia (§ 220 CSP), ktorého integrálnou súčasťou je aj povinnosť súdu poskytnúť dostatočnú (špecifickú) odpoveď na taký argument, ktorý je pre rozhodnutie vo veci významný, resp. rozhodujúci (Ruiz Torija proti Španielsku z 9. decembra 1994, séria A, č. 303 - A , s. 12, § 29, Hiro Balani proti Španielsku z 9.

decembra 1994, séria A, č. 303 - B, Georgiadis proti Grécku z 29. mája 1997, Higgins proti Francúzsku z 19. februára 1998).

19.1. Súd prvej inštancie pri rozhodovaní vychádzal zo zistenia, že za celé žalované obdobie žalobca odpracoval 1 949,41 hodín služobnej pohotovosti, ktoré neboli započítané do jeho pracovného času. Priemerný týždenný pracovný čas žalobcu bol vo vymedzenom období 50,88 hodín. K zásahu do osobnosti žalobcu tak došlo jednak tým, že bol u neho prekračovaný limit upravený v čl. 6 písm. b) smernice, ako aj tým, že mu žiadna z hodín pracovnej pohotovosti nebola zarátavaná do pracovného času. V bode 41. rozsudku ale uviedol, že žalobca sa podanou žalobou domáha náhrady škody vo forme nemajetkovej ujmy vyčíslenej podľa počtu hodín služobnej pohotovosti, ktoré reálne odsľúžil a tie mu neboli započítané do pracovného času. Dodal, že predmetom žaloby nie je nemajetková ujma vyčíslená za presný počet odpracovaných hodín nad 48 hodín týždenne, čím svoju právnu úvahu, čo tvorí základ nároku žalobcu, v podstate poprel.

19.2. Z odôvodnenia rozhodnutia nie je zistiteľné, či základ nároku žalobcu vyplýva z nezapočítania všetkých hodín služobnej pohotovosti do pracovného času v rozpore s čl. 2 ods. 1 smernice, alebo/aj to, že došlo u neho k prekročeniu limitu podľa článku 6 písm. b) smernice.

20. Súd prvej inštancie sa v tej súvislosti nevysporiadal s argumentáciou žalovaného, podľa ktorej pri vzniku nároku na náhradu škody je potrebné preukázať, že v konkrétnom referenčnom období došlo k prekročeniu limitu stanoveného čl. 6 písm. b) smernice v neprospech žalobcu. K tomuto argumentu žalovaného, ťažiskovému pre správne právne posúdenie veci, súd prvej inštancie uviedol, že spor nie vedený so zamestnávateľom žalobcu a nie je tak dôvodné dokazovať, či u žalobcu došlo k prekročeniu limitu stanoveného čl. 6 písm. b) smernice. Uvedený záver, ako odpoveď na námietku žalovaného nie je presvedčivý a preskúmateľný, pretože nie je zrejmé, akými úvahami sa súd prvej inštancie spravoval. Súd prvej inštancie tým porušil právo žalovaného na spravodlivý proces, čo je dôvod na zrušenie rozhodnutia podľa § 389 ods. 1 písm. b) CSP.

21. Súd prvej inštancie tiež dospel v dôsledku nesprávneho posúdenia čl. 6 písm. b) v spojení s čl. 2 ods. 1 smernice k nesprávnym skutkovým zisteniam, ktoré zakladajú dôvod pre zrušenie rozhodnutia podľa § 389 ods. 1 písm. c) CSP.

22. Z hľadiska žalobou uplatnených individuálnych nárokov nemožno uzavrieť, že k porušeniu článku 6 písm. b) smernice došlo priamo a bez ďalšieho iba legislatívnou činnosťou štátu. Tým, že pracovný čas hasiča, upravený v § 86 ods. 2 zákona č. 315/2001 Z. z. má byť len 18 hodín v služobnom dni.

22.1. Pre posúdenie veci je rozhodujúce oddelenie služobnej pohotovosti od pracovného času, ktoré vytvorilo priestor pre žalobcovho verejnoprávneho zamestnávateľa (ako ho definuje judikatúra SD EU), aby v súlade so zákonom (nie smernicou) dochádzalo aj k porušeniu článku 6 písm. b) smernice.

22.2. Záver, či skutočne došlo k porušeniu smernice v konkrétnom prípade závisí od toho, koľko konkrétny hasič reálne v rozhodnom období odpracuje. Ide o zodpovedanie skutkovej otázky, ktorá môže mať - z hľadiska v žalobe označeného obdobia - vplyv tak na posúdenie základu, aj výšky nároku. Táto premisa vyplýva z posúdenia cieľa, ktorý mala smernica dosiahnuť.

23. Podľa názoru odvolacieho súdu, účelom smernice a na to nadväzujúcej judikatúry SD EU bolo, aby sa v zmysle čl. 2 ods. 1 všetok čas pracovnej pohotovosti (ako v danej veci) podradil pod pracovný čas. Cieľom bolo zabrániť obchádzaniu článku 6 písm. b) smernice formou rôznych nariadených alebo určených pracovných pohotovostí zo strany zamestnávateľov, ktoré by sa nezarátavali do pracovného času.

23.1 Článok 2 ods. 1 smernice má však len definičný charakter (vymedzuje pojem pracovný čas). Na rozdiel od toho článok 6 písm. b) smernice už zakotvuje zákaz prekročenia čl. 2 ods. 1 vymedzeného pojmu pracovný čas. Z hľadiska účelu smernice článok 2 ods. 1 tvorí len základný rámec a až v spojení s článkom 6 písm. b) smernice vymedzuje cieľ, ktorý mali členské štáty aproximáciou úniového práva dosiahnuť.

23.2. Iba výkladom čl. 2 ods. 1 smernice nemožno dospieť k záveru o preukázaní závažného porušenia smernice (ako podmienka zodpovednosti štátu za škodu porušením práva únie), pokiaľ súčasne nie je preukázané, že došlo k porušeniu článku 6 písm. b) smernice.

23.3. Závažné porušenie smernice nastane podľa toho, či v štátnozamestnaneckom pomere hasiča došlo k prekročeniu limitu upraveného v čl. 6 písm. b) smernice. Za ten zodpovedá štát, či už tým, že netransponoval smernicu správne (čo nebolo v konaní na súde prvej inštancie preukázané), alebo

aj tým, že jeho zložka (Ministerstvo vnútra SR), ako verejnoprávny zamestnávateľ, nepoužil priamy účinok čl. 6 písm. b) smernice. Preto aj spomínaná judikatúra Súdneho dvora EU vo veciach C-429/09 a C-152/84 pripustila možnosť, aby bol žalovaný štát a prípadne aj jeho zložka (zamestnávateľ žalobcu). 23.4. V tejto súvislosti odvolací súd uvádza, že vo veci C-319/96 Brinkmann, členský štát nesprávne transponoval smernicu do vnútroštátneho poriadku. Učinil tak závažné porušenie, ktoré sa snažil následne napraviť tým, že štátne orgány priamo aplikovali príslušné ustanovenia smernice, nie vlastnú právnu úpravu, ktorá bola v rozpore so smernicou. Ustanovenia smernice síce Dánsko transponovalo nesprávne, avšak príčinná súvislosť tu bola prerušená správaním vnútroštátnych daňových úradov a preto sa Brinkmann práva na náhradu škody voči štátu nedovolal.

24. Pri posudzovaní nároku žalobcu v tomto konaní preto nestačí, že bola preukázaná nesprávna transpozícia smernice, ale žalobca musí preukázať aj to, že v príčinnej súvislosti s nesprávnou transpozíciou smernice bolo porušené právo žalobcu zo strany jeho zamestnávateľa.

24.1. Porušenie práva na 48 hodinový 7 dňový pracovný týždeň však žalobca preukazoval svojím pracovným zaradením ako hasič u svojho zamestnávateľa v žalovanom období.

24.2. Civilné sporové konanie je ovládané prejednávou zásadou, v súlade s ktorou je úspech procesnej strany definovaný jej povinnosťou tvrdenia a na ňou nadväzujúcou dôkaznou povinnosťou a im zodpovedajúcim korelátom v podobe bremena tvrdenia a dôkazného bremena. Z prejednávacej zásady následne vyplýva základné procesné pravidlo, podľa ktorého každá strana je povinná dokazovať skutočnosti zodpovedajúce znakom právnej normy, z ktorej vyvodzuje svoj právny nárok. Strana domáhajúca sa týchto právnych nárokov nesie aj nepriaznivé dôsledky stavu non liquet (neobjasneného určitého skutkového stavu), teda procesných následkov toho, ako by bolo zistené, že k naplneniu skutkových predpokladov hypotézy právnej normy, ktorej účinkov sa domáhala, nedošlo (nález Ústavného súdu SR, sp. zn. I. ÚS 24/2019 zo dňa 09.06.2020).

24.3. Z doterajšieho priebehu konania je zrejmé, že žalobca neuviedol k aplikácii čl. 2 ods. 1 v spojení s čl. 6 písm. b) smernice na vec sa vzťahujúce podstatné skutkové tvrdenia podľa § 132 ods. 1 a 149 CSP, ktorými by preukázal, že v konkrétnom referenčnom období odpracoval viac v priemere ako 48 hodín v rámci 7 dní. Povinnosť žalobcu uviesť na vec sa vzťahujúce skutkové tvrdenia podľa § 132 ods. 2 CSP nesmie nahrádzať súd.

24.4. V konaní teda musia byť splnené ďalšie podmienky definované judikatúrou Súdneho dvora EU, a to: a) porušená úniová norma priznáva práva fyzickým a právnickým osobám, alebo zakladá povinnosti pre členský štát, b) porušenie úniového práva je dostatočne závažné, c) medzi porušením úniového práva a škodou existuje priama príčinná súvislosť, d) škoda naozaj vznikla.

25. Súd prvej inštancie posudzoval nárok žalobcu iba z nepreskúmateľného záveru, že v žalovanom období pracovný čas žalobcu (po zarataní pracovnej pohotovosti), odporuje čl. 2 ods. 1 smernice, resp. uviedol, že došlo u neho k prekročeniu limitu podľa čl. 6 písm. b) smernice.

26. Žalobca však mal rozvrhnutý pracovný čas v žalovanom období nerovnomerne na obdobie šiestich mesiacov podľa § 86 ods. 1 zákona č. 315/2001 Z. z. Ide o tzv. referenčné obdobie, ktoré zodpovedá odchýlke od článku čl. 16 písm. b) smernice dovolenej v článku 17 ods. 3, písm. iii), v dĺžke stanovenej v článku 6 smernice. Pracovný čas nebol rozvrhnutý na celkové žalované obdobie, ako to nesprávne žaloval žalobca.

26.1. Pre posúdenie veci je potrebné skutkovo ustáliť, či skutočne došlo k porušeniu článku 6 písm. b) smernice v konkrétnom referenčnom období, zistiť konkrétny počet odslúžených hodín v rámci referenčného obdobia. Ak v konkrétnom referenčnom období nebol po započítaní služobnej pohotovosti prekročený limit u žalobcu podľa článku 6 písm. b) smernice, potom treba mať za to, že priamy účinok smernice verejnoprávny zamestnávateľom žalobcu bol dodržaný. Bez zohľadnenia referenčných období upravených v § 86 ods. 1 zákona č. 315/2001 Z. z. nie je možné určiť porušenie práva žalobcu, pretože jeho pracovný čas je upravený nerovnomerne na obdobie šiestich mesiacov.

26.2. V rámci toho ktorého obdobia šiestich mesiacov môže dochádzať k rôznemu rozvrhnutiu pracovného času. Uvedené skutkové zistenie je základným predpokladom pre vyriešenie sporu z hľadiska preukázania dôvodnosti základu nároku, ako aj následného stanovenia intenzity zásahu do práv žalobcu. Od toho sa potom bude odvíjať súdom určená výška odškodnenia nemajetkovej ujmy v peňažnom vyjadrení.

27. Pochybenie súdu prvej inštancie pri posúdení na vec sa vzťahujúceho skutkového stavu spočíva v tom, že nesprávne interpretoval dispozíciu čl. 6 písm. b) smernice a preto neskúmal, či došlo

k prekročeniu stanoveného limitu pracovného času 48 hodín v rámci 7 dní počas jednotlivých referenčných období.

27.1. Rozhodujúce pre posúdenie individuálneho nároku žalobcu tak nie je žalované obdobie. Hlavné je to, či počas jednotlivých referenčných období (referenčné obdobie je v zákone č. 315/2001 Z. z. 6 mesiacov), ktoré spadajú do žalovaného obdobia, skutočne došlo k prekročeniu stanoveného limitu pracovného času 48 hodín v rámci 7 dní.

27.2. Ak nárok žalobcu nie je posúdený na základe toho, že v žalovanom období, v tom ktorom referenčnom období (nestačí iba celé žalované obdobie), dochádzalo k porušeniu čl. 6 písm. b) smernice, potom je skutkový záver okresného súdu neúplný, predčasný a nepreskúmateľný.

28. Iba prekročenie stanoveného limitu pracovného času 48 hodín v rámci 7 dní v referenčnom období je skutočnosť, ktorá má pre posúdenie veci význam, pretože ak by v referenčnom období, nedošlo k prekročeniu limitu pracovného času 48 hodín v rámci 7 dní, potom by nárok žalobcu nemal právny základ v porušení smernice.

29. Posúdenie nároku tak, ako ho uplatnil žalobca za celé žalované obdobie neobstojí ani z hľadiska posúdenia primeranosti nemajetkovej ujmy. Ak sa ukáže, že v niektorom referenčnom období žalovaného obdobia nedošlo k porušeniu čl. 6 písm. b) smernice, alebo ak sa porušenie preukáže iba v rozsahu, ktorý je z hľadiska účelu zákona a profesie žalobcu, resp. tvrdených a preukázaných následkov minimálny alebo zanedbateľný. Z uvedených dôvodov nie je možné prijať také vyčíslenie peňažného nároku žalobcu, ktoré sa rovná rozdielu zaplatenej peňažnej náhrady služobnej pohotovosti a hodinovej pracovnej odmeny za príslušný kalendárny mesiac príslušného kalendárneho roka žalovaného obdobia.

30. Súd prvej inštancie v ďalšom konaní posúdi, či u žalobcu došlo k prekročeniu limitu maximálneho pracovného času v rámci čl. 6 písm. b) smernice podľa referenčných období stanovených v § 86 ods. 1, veta druhá zák. č. 315/2001 Z. z.. Vo vzťahu k tomu má žalobca bremeno tvrdenia a dôkaznú povinnosť. Podľa výsledku dokazovania súd rozhodne a náležite svoje rozhodnutie zdôvodní v súlade s právnym názorom odvolacieho súdu podľa § 391 ods. 2 CSP, tak aby zodpovedalo intenciam § 220 ods. 2 CSP.

31. Odvolaciemu súdu je známa skoršia rozhodovacia činnosť Krajského súdu v Banskej Bystrici v obdobných sporoch. Článok 2 CSP však v zásade nebráni účelu rozvíjania judikatúry, ak konajúci súd v analogických veciach z hľadiska interpretácie a výkladu práva prijal rozdielne právne závery. Uvedenému zodpovedá aj nahliadanie na princíp právnej istoty z pohľadu najvyššieho súdu, ktorý sa vyjadril, že naplnenie princípu právnej istoty nemožno stotožňovať s právom na jednotnú judikatúru, ktorá sa pochopiteľne môže vyvíjať s cieľom flexibilne reagovať na spoločenský vývoj a doposiaľ „neobjavené“ argumenty. Odklon od judikatúry sa stáva problematickým až v momente, ak k nemu dochádza bez poskytnutia dostatočných dôvodov (sp. zn. 6Cdo/13/2023 zo dňa 29. októbra 2024). Takýto odklon možno aprobovať (čl. 2 ods. 3 CSP) vo všeobecnosti len na výskyte skutkových alebo právnych osobitosti prípadu.

31.1. O právnych osobitostiach veci možno uvažovať najmä v rovine zmeny relevantnej judikatúry, rozhodnej právnej úpravy, prípadne v rovine výskytu doposiaľ „neobjaveného - neriešeného“ argumentu. Predchádzajúca rozhodovacia prax Krajského súdu v Banskej Bystrici bola relevantným spôsobom determinovaná aj rozsahom produkovaných odvolacích námietok odvolateľa. Tie však z hľadiska množstva obdobných sporov, v nich použitých argumentov a na to nadväzujúcich odôvodnení súdov prvej inštancie, boli odvolacím súdom prehodnotené už v uznesení sp. zn. 14Co/13/2025 zo dňa 27.05.2025, ako aj ďalších uzneseniach sp. zn. 17Co/126/2024, 17Co/120/2024. Najmä, pokiaľ „prehodnotenie“ doterajšieho právneho posúdenia neznamená úplný obrat z hľadiska úspechu strán v spore.

31.2. Zrušujúce rozhodnutie odvolacieho súdu tak precizuje, za akých okolností je základ nároku žalobcu daný, ale ho tým nepopiera. S ďalšími námietkami žalovaného uvedenými v odvolaní sa odvolací súd nezaoberal, nakoľko pre rozhodnutie v intenciam zabezpečenia práva na spravodlivý súdny proces sa jedná o argumenty, ktoré nemajú pre spravodlivé rozhodnutie v predmetnej veci už rozhodujúci význam (m. m. III. ÚS 314/2018).

32. Toto rozhodnutie bolo prijaté senátom odvolacieho súdu pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu odvolanie nie je prípustné.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP).

Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak

- a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov,
- b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu,
- c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník,
- d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie,
- e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo
- f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 CSP).

Dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky,

- a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu,
- b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo
- c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (§ 421 ods. 1 CSP)

Dovolanie v prípadoch uvedených v odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a) až n) (§ 421 ods. 2 CSP).

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 nie je prípustné, ak

- a) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- b) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení v sporoch s ochranou slabšej strany neprevyšuje dvojnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- c) je predmetom dovolacieho konania len príslušenstvo pohľadávky a výška príslušenstva v čase začatia dovolacieho konania neprevyšuje sumu podľa písmen a) a b) (§ 422 ods. 1 CSP).

Na určenie výšky minimálnej mzdy v prípadoch uvedených v odseku 1 je rozhodujúci deň podania žaloby na súde prvej inštancie (§ 422 ods. 2 CSP).

Dovolanie len proti dôvodom rozhodnutia nie je prípustné (§ 423 CSP).

Dovolanie môže podať strana, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 CSP).

Dovolanie môže podať intervenient, ak spolu so stranou, na ktorej vystupoval, tvoril nerozlučné spoločenstvo podľa § 77 (§ 425 CSP).

Prokurátor môže podať dovolanie, ak sa konanie začalo jeho žalobou alebo ak do konania vstúpil (§ 426 CSP).

Dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plyní znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde (§ 427 ods. 2 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).

Ak zákon na podanie nevyžaduje osobitné náležitosti, v podaní sa uvedie,

- a) ktorému súdu je určené,
- b) kto ho robí,
- c) ktorej veci sa týka,
- d) čo sa ním sleduje a
- e) podpis.

(§ 127 ods. 1 CSP)

Ak ide o podanie urobené v prebiehajúcom konaní, náležitosťou podania je aj uvedenie spisovej značky tohto konania (§ 127 ods. 2 CSP).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

Povinnosť podľa odseku 1 neplatí, ak je

- a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa (§ 429 ods. 2 CSP).